

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ НА МАТЕРІАЛАХ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

О. В. Калицева

*Україна, м. Миколаїв Миколаївський інститут права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Розбудова демократичної правової держави, розвиток громадянського суспільства України співпадає у часі з процесом формування інформаційного суспільства в нашій країні. Завдання вищої школи, яке постає на сучасному етапі, – готувати фахівців нової генерації, які б досконало володіли державною мовою у повсякденно-професійній сфері, набули навичок комунікативно виправданого використання засобів мови, а також оволоділи мовою фаху. Саме тому наразі акцент у методиці викладання української мови у виші слід перенести на формування навичок професійної комунікації, студіювання особливостей фахової мови, на розвиток культури мови, мислення і поведінки особистості.

Готуючи фахівців, слід зважати на те, що вміння спілкуватися є невід'ємною частиною їхньої майбутньої діяльності. Поряд з тим, не можна не погодитися з фактом, що студенти, вступаючи до вищої школи, не володіють ані змістом майбутньої професійної думки, ані формою її вираження. Така ситуація зумовлює двоєдину проблему: необхідність отримати спеціальні професійні знання і, разом з тим, удосконалити навички професійного мовлення. Шукаючи шляхи вирішення цієї проблеми, новітні наукові педагогічні дослідження у галузі вищої освіти переконливо свідчать про необхідність широкого запровадження у навчальний процес різноманітних форм та засобів активного навчання, які пропонує нам сьогорішнє інформаційне суспільство.

Однією з найхарактерніших рис сучасного світу є стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та системи мас-медіа, що нагально потребує цілеспрямованої підготовки особистості до вмілого й безпечного користування ними. Так у «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні», схваленій постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20 травня 2010 року, зазначається, що у вищій школі медіаосвітні елементи мають увійти до навчальних програм циклу професійно-орієнтованої гуманітарної підготовки з різних спеціальностей у відповідних їм обсягах [1].

Попри те, що роль засобів масової інформації в житті суспільства стає більш вагомою, сучасна юридична освіта України все ще не досить активно використовує переваги й потенційні вигоди, що їх надає інформаційне суспільство, зокрема й завдяки медіаосвітнім технологіям.

Застосування медіаосвітніх засобів може зарадити вирішенню різноманітних питань покращення якості освіти у вищій школі. Так на Всеукраїнській конференції з питань реформування вищої юридичної освіти в Україні, що відбулася 23 жовтня 2009 року представлено Проект концепції розвитку вищої юридичної освіти в Україні, в якому зазначається, що навчальний процес наразі переобтяжений нормативно-теоретичним навчанням, а тому не стимулює індивідуальну навчальну активність студентів [2]. З огляду на це мова має бути не стільки метою, скільки засобом отримання професійної освіти, що має примушувати викладачів у процесі навчання їх української мови ураховувати майбутню спеціальність студента.

Доповненням до зазначеного вище є думка Г. Онкович, яка зазначає, що крім основних напрямків медіаосвіти доцільно виокремити медіаосвіту майбутніх фахівців різних напрямів підготовки, оскільки вбачає тут одним із резервів підвищення рівня фахової підготовки майбутніх спеціалістів, котрі не тільки послуговатимуться набутими знаннями, а й підтримуватимуть засобами медіа власний професійний рівень упродовж життя [3, с. 110].

Одним із актуальних наразі вмінь майбутніх юристів є здатність бути активними споживачами інформації, тобто медіаграмотними. Проте нині у майбутніх юристів ніхто не формує вміння читати та розпізнавати прихований зміст текстів мас-медіа, розрізнати поняття факту і ставлення, уяви, пропаганди, усвідомлювати наслідки впливу на людину засобів масової комунікації, – тобто ніхто не навчає вмінню критично мислити, що дасть можливість успішно функціонувати в сучасному інформаційному суспільстві.

Про недостатній рівень медіаграмотності сучасних студентів юридичного профілю переконливо свідчать результати проведеного нами опитування. Як на першому, так і на старших курсах молодь, витрачаючи час на перегляд телепередач, читання періодичних видань, пошук інформації в Інтернет-мережі, все ще не обізнана з тими медіа, що пропонують матеріали за їхнім фахом.

Слід погодитися з думкою І. Ю. Гуріненко про доцільність і можливість використання засобів масової інформації в навчальному процесі визначаються їхніми особливостями впливу та сприйняття [4, с. 182].

Використання медіатекстів в рамках вивчення курсу «Українська мова за фаховим спрямуванням» має на меті спонукати студента не просто до засвоєння певного об'єму наукового матеріалу, соціального досвіду, зафіксованого у вигляді навчальної інформації, а до формування здатності на основі цих знань самостійно виконувати складні спеціалізовані виробничі завдання у майбутній галузі професійної діяльності, зокрема в нестандартних ситуаціях.

Моделюючи на заняттях реальні ситуації з професійної діяльності майбутніх спеціалістів, викладач сприяє усвідомленню потреби опанування мовою професійного спрямування на високому рівні, що безперечно підвищує мотивацію. Яскраві зразки таких ситуацій, зокрема у галузі права, пропонують викладачеві сьогодні різноманітні медіа, а зокрема телебачення.

Застосування матеріалів телебачення за фаховим спрямуванням у процесі навчання дає можливість яскраво проілюструвати тактику та стратегію прийняття правових рішень, елементи юридичної психології, етику та діяльність з представництва інтересів громадян та юридичних осіб в судах, державних органах, органах місцевого самоврядування, риторику та судові мовлення. Можливість відтворити на занятті об'єктивну дійсність, компенсувати її відсутність, стимулювати мовленнєву діяльність студентів якнайкраще забезпечують аудіовізуальні засоби.

Таким чином, медіаосвіта, завданням якої є ґрунтовна підготовка нового покоління до активної життєдіяльності в умовах стрімкого розвитку інформаційно-технологічного суспільства, має перспективи використання як методу підготовки молоді до успішного функціонування в інформаційному суспільстві в умовах навчально-виховного середовища вищих юридичних навчальних закладів.

Література:

1. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні [Електронний ресурс] : сайт Інституту соціальної і політичної психології НАПН України. – Текст. дані. – Режим доступу : http://www.ispp.org.ua/news_44.htm.
2. Проект концепції розвитку вищої юридичної освіти в Україні [Електронний ресурс] : сайт Хмельницького університету управління та права. – Текст. дані. – Режим доступу : <http://www.univer.km.ua/doc/koncept.htm>.
3. Онкович Г. В. Часткові методики медіаосвіти як ресурс розвитку сучасного суспільства / Г. В. Онкович, А. Д. Онкович // Вища освіта України. – 2012. – № 3 (46). – С. 106–115.
4. Гуріненко І. Ю. Сутність терміна «Медіа-засоби навчання» / І. Ю. Гуріненко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – Запоріжжя, 2009. – Вип. 3 (56). – С. 178–184.

Надійшла до редакції 15.03.2013 року